

Endeligt referat

Udsendt 18. maj 2017

Møde i Nationalparkbestyrelsen den 2. maj 2017

Mødested: Restaurant Ambassaden, Hovedgaden 57, Fanø

Mødet fandt sted fra kl. **14.00 til 17.30.**

Deltagere:

Formand	Janne Jørgensen Liburd	
Varde Kommune (næstformand)	Preben Friis-Hauge	
Esbjerg Kommune	Kurt Jakobsen	Afbud
Fanø Kommune	Kristine Krog Kaas	
Tønder Kommune	Susanne Linnet	
Danmarks Naturfredningsforening	Britt Schak Hansen	
Friluftsrådet	Hanne Voetmann	
Dansk Ornitologisk Forening	Marco Brodde	
Digelagene	Kjeld Andreasen	
Danmarks Jægerforbund	Hans Christian Fuglsang	Afbud
Danmarks Sportsfiskerforbund	Lars Brinch Thygesen	
Landbrug & Fødevarer	Mikael Nørby-Lassen	
Naturstyrelsen	Ulrik Lorenzen	
Nationalparkrådet	Svend Tougaard	
Nationalparkrådet	Anne Marie Overgaard	Afbud
Nationalparksekretariatet	Peter Saabye Simonsen	
Nationalparksekretariatet	Alette Houman Dyhrfjeld (Referent)	

Punkter på dagsordenen:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden – Beslutningspunkt (10 min.)

Referat:

Janne Liburd bød velkommen og orienterede om fravær. Kurt Jakobsen er sygemeldt og Esbjerg Kommune har anmodet Miljø- og Fødevarerministeriet om at måtte sende en vikar. Herudover bad Janne Liburd om en tilføjelse til punkt 5 på dagsordenen, sådan at bestyrelsen ville blive bedt om at tage stilling til skibsudvalgets fremtid.

*Sekretariatet havde indstillet at:
- dagsordenen godkendes*

Beslutning:

- Dagsordenen blev godkendt med tilføjelse under punkt 5, hvor bestyrelsen blev bedt om at tage stilling til skibsudvalgets fremtid.

2. Status for projekter – Orienterings- og Beslutningspunkt (30 min.)

Sagsfremstilling orienteringspunkter:

- Ansøgning Friluftsrådet:
Ansøgning indsendt til Friluftsrådet om tilskud til gennemførelse og fortsættelse af code of conduct, udvikling af ungdomsuddannelser til MitVadehav, Junior Ranger og kompetenceudvikling af frivillige og formidlere. Projektet gennemføres i samarbejde med de andre nationalparker, Friluftsrådet, de fire Vadehavskommuner og Vadehavets Formidler Forum. Ansøgt beløb: 1,8 mio. kr.
- Interreg Va projekt NAKUWA:
I perioden er der kommunikeret med Interreg-sekretariatet der har bedt om budgetreduktioner uden yderligere argumentation. Der er skåret i budgettet, men det forventes der skal skæres mere, hvilket naturligt medfører at kvaliteten af projektet ikke på alle områder når samme niveau.
- Oplevelser i Vadehavet – på tur i Verdensarven (OiV):
Projektet har tre indsatsområder: Verdensarv, Østers og Kultur. Nationalpark Vadehavet er ansvarlig for Verdensarv, hvor der skal udvikles læringsmoduler (kurser) i verdensarven og pakkeprodukter med afsæt i verdensarven. I perioden er udviklet og testet 2 læringsmoduler og gennemført en workshop. Xenia Salomonsen får ansvar for OiV-projektet frem til efteråret.
- Verdensarv i Syddanmark:
Samarbejdsprojekt med Jelling og Christiansfeld. Der arbejdes med en verdensarvsavis til borgere i Syddanmark. Samtidig er der taget hul på udvik-

ling af content marketing til partnerne i form af video, fotos og tekster. Første content-pakke med havørn er afsendt. Der udvikles en content pakke hver måned i et år, dvs. 12 i alt for Vadehavet.

- **Terner på Esbjerg Havn:**

Er en del af kystfugle-indsatserne. Er startet op med aktiv Esbjerg Havn, DOF, frivillige m.fl. og ternerne søges 'flyttet' fra tage på virksomheder til molen syd for der, hvor Fanø-færgen lægger. Molen er spærret med hegn og der er udsat lokke terner mv.

Sagsfremstilling beslutningspunkt:

- **Fase 1.** Forprojekt Lejrskole er afsluttet pr. 1. marts. Der er udarbejdet en markedsanalyse af lejrskolemarkedet og afholdt workshops. En bred kreds af lejrskolepartnere fra hele nationalparkens område har på de nævnte workshops besluttet at arbejde videre med at tiltrække flere lejrskoler. De ønsker desuden, at nationalparken er facilitator i den videre proces. **Fase 2.** Udviklingsfase. Der skal gennemføres en række workshops, hvor lejrskoleaktørerne prioriterer de aktiviteter de vil arbejde med og samarbejdet skal organiseres og finansieringen skal på plads. Nationalparken er opfordret til at fungere som facilitator i processen, hvilket betyder, at der skal afsættes tid til opgaven.

Resumé:

Der var følgende orienteringspunkter:

- Ansøgning Friluftsrådet
- NAKUWA Interreg 5a
- Oplevelser i Vadehavet – på tur i Verdensarven
- Verdensarv i Syddanmark
- Terner på Esbjerg Havn

Der var følgende beslutningspunkter:

- Lejrskoler i Nationalpark Vadehavet

Referat:

Janne Liburd orienterede kort om de enkelte projekter, og at Xenia Salomonsen er ansat i en tidsbegrænset stilling som udviklingskonsulent med ansvar for Naturmødet 2017 og projekterne, Verdensarv i Syddanmark og Oplevelser i Vadehavet – på tur i Verdensarven. Dernæst fortalte Janne Liburd, at den første contentpakke til partnerne om havørne er sendt ud og der vil blive sendt en contentpakke hver måned til partnerne det næste år.

Kristine Kaas Krog fortalte, at Fanø Kommune har Serviceøkonom i praktik, som skal følge op på om partnerne bruger content-materialet fra nationalparken. Dernæst, at flere af partnere på Fanø havde givet positiv feedback på partnerdagen, som de havde fået meget ud af.

Janne Liburd orienterede om, at flere virksomheder i Esbjerg støtter økonomisk op om terne-projektet på Esbjerg Havn, som stort set er færdigt.

Peter Simonsen nævnte, at Tips- og Lottepuljen fra Friluftsrådet er blevet beskåret fra 50-60 mio. kr. til 8 mio. kr. Det kan betyde, at tilskud til naturformidlingsprojekter, naturvejlederordningen mv. kommer under pres. Nationalpark Vadehavet har, som en konsekvens af beskæringen, ændret ansøgningen til Friluftsrådet fra 2,8 mio. kr. til 1,8 mio. kr.

Lejrskole-forprojektet er afsluttet og skal afrapporteres. Flere partnere ønsker at Nationalparken fortsætter som facilitator i den videre udviklingsproces. Nationalparken skal lægge timer til indsatsen som rummer udarbejdelse af markedsføringsplan og materialer samt plan for netværk og samarbejde. Preben Friis-Hauge spurgte, om man udarbejder materiale på andre sprog. Peter Simonsen orienterede om, at det ikke er planlagt pt - opstarten bliver på dansk.

Sekretariatet havde indstillet at:

- orienteringen om ansøgningen til Friluftsrådet, NAKUWA Interreg 5a, Oplevelser i Vadehavet – på tur i Verdensarven, Verdensarv i Syddanmark og Terner på Esbjerg Havn tages til efterretning*
- at Nationalpark Vadehavet fortsat er facilitator i opstartsarbejdet med at samle lejrskole-interessenter i Vadehavsområdet til fælles indsats med at tiltrække flere lejrskoler fra især Danmark.*

Beslutning:

- Bestyrelsen tog orienteringen om ansøgningen til Friluftsrådet, NAKUWA Interreg 5a, Oplevelser i Vadehavet – på tur i Verdensarven, Verdensarv i Syddanmark og Terner på Esbjerg Havn til efterretning.
- Bestyrelsen besluttede, at Nationalpark Vadehavet fortsat er facilitator i opstartsarbejdet med at samle lejrskole-interessenter i Vadehavsområdet til en fælles indsats med at tiltrække flere lejrskoler fra især Danmark.

3. Indkomne ansøgninger – Beslutningspunkt (10 min.)

Sagsfremstilling:

Der var indkommet 3 ansøgninger til puljen for Friluftsp projekter. Uddybet indstilling til de enkelte projekter fremgår af første side af bilaget. Her beskrives hvilke vilkår, det enkelte tilsagn gives på – de to nederste er standardvilkår og går igen i alle tilsagn af denne type.

Sekretariatet foreslår desuden bestyrelsen, at administrationen af tilskud ændres fra den nuværende model til en elektronisk model for at effektivisere og hurtiggøre sagsgangen. Nu fungerer det sådan, at fra tilskudspuljen/erne offentliggøres og til der foreligger et svar til ansøgerne, kan der gå

3-4 måneder. Det skyldes dels regler for tilskud mht. offentliggørelse, sagsbehandling, svar osv., men også, at ansøgningerne behandles på bestyrelsesmøderne, som ligger med nogen afstand imellem møderne. Forslaget går på, at bestyrelsen elektronisk via e-mail får sekretariatets indstilling til hvilke projekter der skal nyde tilskud. Der gives bestyrelsen f.eks. 5-10 arbejdsdage til at svare. Derefter kan sekretariatet sætte gang i sagsbehandlingen og give svar til de ansøgninger som bestyrelsen er enige om. Disse ansøgninger vil opleve en mærkbar hurtigere sagsbehandling. Ansøgninger, som bestyrelsen ikke er enige om, behandles på det kommende bestyrelsesmøde som er den nuværende praksis.

Referat:

Der var en kort gennemgang af de 3 ansøgninger. Der var ikke spørgsmål til de to første, mens Svend Tougaard, som tidligere har været formand for Ribe Sejlklub, kort uddybede sejlklubbens ansøgning. I den forbindelse var bestyrelsen interesseret i at vide, hvordan sejlklubben vil finansiere resten af projektet, dette mener Svend Tougaard og sejlklubben er realistisk via fondsansøgninger.

Janne Liburd fremlagde sekretariatets ønske om at nedbringe sagsbehandlingstiden og spurgte om bestyrelsen var indstillet på at besvare ansøgningerne elektronisk. Dette var bestyrelsen indstillet på.

Svend Tougaard spurgte, om der kan tilføjes et link i ansøgningskemaerne der beskriver hvad "De minimis støtte" er, da mange ikke har kendskab til dette. Peter Saabye Simonsen svarede, at sekretariatet tilføjer information om de minimis f.eks. via et link.

Sekretariatet havde indstillet at:

- at der gives tilsagn om tilskud til de tre ansøgninger på de nævnte vilkår
- at sagsgangen ændres som foreslået, så den samlede sagsbehandlingstid nedbringes til gavn for ansøgerne.

Beslutning:

- Bestyrelsen gav tilskud til de tre ansøgninger på de nævnte vilkår.
- Bestyrelsen besluttede, at sagsgangen ændres som foreslået, så den samlede sagsbehandlingstid nedbringes til gavn for ansøgere.

4. Emner til drøftelse i Nationalparkrådet og tilbagemelding til Rådet - Beslutningspunkt (20 min.)

Sagsfremstilling:

Nationalparkrådet kortlagde på deres møde i marts deres forslag til porte og støttepunkter, som er beskrevet i referatet fra mødet samt indtegnet på kortet, som ligeledes fremgår af referatet. Bestyrelsen har herudover bedt

rådet forholde sig til evalueringsdesignet. Rådet bad på mødet om at få første udkast af evalueringen til kommentering til rådsmødet i september – såfremt det ikke er muligt vil rådet afholde et ekstraordinært rådsmøde i oktober, hvor de får lejlighed til at kommentere evalueringen.

Resumé:

Bestyrelsen har fået rådets tilbagemelding på deres forslag til porte og støttepunkter, og skal herefter definere rådets opgave til mødet i maj. Rådet ønsker evalueringen til kommentering på deres møde i september, eller et ekstraordinært møde i oktober.

Referat:

Janne Liburd orienterede om, at rådet havde peget på en række porte og støttepunkter, herunder at porte skal være bemandede. Derfor mener Rådet ikke, at Fanø-færgen ikke kan betragtes som en port. Der skal derfor arbejdes på at finde en mulig port på Fanø, i samarbejde med øens beboere og aktører.

Kristine Kaas Krog appellerede til, at Fanø-færgen ses som en port. Herudover opfordrede hun til, at man ser naturen som formidlingen, evt. ved hjælp af apps, og at oplevelsen kan foregå alene eller med en guide. Man skal forstå hvad Verdensarven er, ved at stå midt i den.

Ulrik Lorenzen opfordrede til, at man laver en port ved Skallingen og påpegede, at porten ved Tirpitz er forkert placeret på kortet.

Preben Friis-Hauge orienterede om, at man har kæmpet for at få nationalparkens grænse ind til Varde og har lavet en plads der hedder Vadehavspladsen, hvorfor Varde også ønsker et støttepunkt ved Torvebroen/Vadehavspladsen.

Der var en god drøftelse af porte og støttepunkter og især den driftsøkonomi der er forbundet med bemanningen ved portene og vedligehold af støttepunkter. Men også, at der skal være de fornødne kompetencer på stedet, hvis man vil være port. Det blev også nævnt, at de besøgssteder der forventes at blive porte også med en vis sandsynlighed bliver verdensarvspartnerne. Verdenspartnerne vil løbende modtage tilbud om kompetenceudvikling i Vadehav, Verdensarv og nationalpark, som sikrer opdateret viden. Til at etablere portene skal de besøgssteder, der vil være med og som udpeges, medfinansiere etableringen som port. Udpegning og projektbeskrivelse skal udarbejdes sammen med besøgsstederne og kommunerne samt Naturstyrelsen.

Bestyrelsen takkede rådet for deres input og ser frem til at arbejde med porte og støttepunkter.

Bestyrelsen drøftede rådets opgave på deres kommende møde og ønskede, at rådet kommer med forslag til, hvor der kan foretages naturforbedringer i lokalområdet. For at indsnævre emnet, foreslog bestyrelsen, at der bliver et fagligt indlæg i starten af mødet, netop med fokus på naturforbedringer, gerne suppleret med en oversigt over projekter der er udført som inspiration samt med henvisning til målsætning 1 og 2 i Nationalparkplanen samt indsatsområderne under samme. Det faglige indlæg kan komme fra en interesseorganisation.

Sekretariatet havde indstillet at:

- at rådet får evalueringen til kommentering i september/oktober*
- at rådet får til opgave at drøfte, hvordan nationalparken kan arbejde med naturforbedringer i lokalområderne indenfor nationalparkens område.*

Beslutning:

- Rådet får evalueringen til gennemsyn, eventuelt ved at udskyde mødet i september til oktober måned.
- Rådet får til opgave at arbejde med naturforbedringer i lokalområderne, på baggrund af et kvalificeret fagligt indlæg på næste møde.

5. Bindeled mellem bestyrelse og skibsfrivillige, jægerfrivillige m.fl. – Beslutningspunkt (10 min.)

Sagsfremstilling:

Skibsgruppen er på deres sidste møde fremkommet med et forslag om, at der udpeges et medlem af bestyrelsen, som skal være bindeled mellem de skibsfrivillige og bestyrelsen. Dette for at sikre, at bestyrelsen har føling med hvad der foregår og for at de frivillige føler, at de har et talerør i bestyrelsen.

Den samme model foreslås også på andre områder, hvor nationalparken arbejder med frivillige, eksempelvis jægerne.

Resumé:

For at sikre god kontakt mellem bestyrelse og de forskellige grupper af frivillige anbefales det, at der udpeges en kontaktperson fra bestyrelsen for hver af de nationalparkens frivilligrupper.

Referat:

Janne Liburd fortalte, at HC Fuglsang er kommet med forslaget om, at der skal være et bindeled mellem bestyrelse og frivillige. Svend Tougaard vil

gerne være bindeled mellem bestyrelse og frivillige på Nationalparksbåden. Da HC Fuglsang ikke var til stede, afventer man en tilbagemelding på, om han ønsker at være kontakt til jægerne. Såfremt HC Fuglsang ikke har mulighed for at påtage sig posten, blev der peget på Kjeld Andreasen, som tilbød at påtage sig posten, men kun hvis HC Fuglsang takker nej.

Der blev under punkt 1 tilføjet et punkt omkring skibsudvalgets fremtid. Preben Friis-Hauge spurgte bestyrelsen, om de ønskede at nedlægge skibsudvalget, idet han henviste til kommissoriet, hvori der står, at Skibsudvalget nedlægges, når skibet er i drift. Janne Liburd takkede Skibsudvalget for deres store og langvarige arbejde og bestyrelsen besluttede at nedlægge udvalget.

Sekretariatet havde indstillet at:

- Bestyrelsen udpeger en kontaktperson til hver af frivillig-grupperne.

Beslutning:

- Det blev besluttet, at Svend Tougaard bliver kontakt til de skibsfrivillige.
- Det blev besluttet, at HC Fuglsang bliver spurgt om han vil være kontakt i forhold til jægerne. Alternativt bliver det Kjeld Andreasen.
- Bestyrelsen besluttede, at Skibsudvalget nedlægges.

6. Naturmødet 2017 – Orienteringspunkt (15 min.)

Sagsfremstilling:

I 2017 deltager de jyske nationalparker igen på Naturmødet, Hirtshals, men denne gang med sekretariater og bestyrelser. Alle kommer den 19. maj og har fællesaktiviteter om dagen og fællesmiddag om aftenen. Nationalparkerne har tre events, som Nationalpark Vadehavet har organiseret:

1) Sofadebat på LIFE-scenen kl. 13-13.45 med formand Janne Liburd, formand for Den Danske Naturfond Lauritz B. Holm-Nielsen, formand for FriLuftsrådet Lars Mortensen. Facilitator er Anders Lund Madsen. Emnet: Visioner for nationalparkerne.

2) Explorer-scenen kl. 14.-15.30. Danmark har etableret fire nationalparker og en femte er på vej. De tre jyske nationalparker Thy (2007), Mols Bjerge (2009) og Vadehavet (2010) har samlet erfaringer med den danske model for nationalparker, hvor frivillighed, fornuft og følelser er centrale dele af hverdagen. Kom og hør eksempler på succesfulde og lærerige projekter og vær med til at diskutere visioner for og hverdag i Danmarks Nationalparker. Emne: Danmarks Nationalparker – Visioner, følelser, fornuft, frivillighed og resultater.

3) Stådeplads 18. maj til 20. maj, hvor nationalparkerne informerer deltagerne på Naturmødet med bl.a. foldere, rolls up osv. Bemandes af sekretariatsmedarbejdere og eventuelle rådsmedlemmer, frivillige.

Nationalpark Vadehavet organiserer fælles transport for bestyrelsen og sekretariatet til Naturmødet fredag 19. maj. med ankomst kl. 12.00 og hjemtransport ca. 20.00.

Referat:

Janne Liburd orienterede om sofadebatten på Life-scenen, hvor man skal tale om fremtidens nationalparker og Janne Liburd bad bestyrelsen komme med input til emnet samt det gode eksempel på projekter.

Marco Brodde pegede på projekt Strandtudse og projekt Sortterne i Nationalpark Vadehavet, som er gode konkrete succeser indenfor naturforbedringer. Endvidere, at nationalparkerne netop har mulighed for at være igangsatte og drive sådanne her-og-nu-indsatser.

Mikael Nørby-Lassen udtrykte, at formidlingen af nationalparkerne er vores vigtigste opgave, da det giver befolkningen en forståelse af hvorfor vi laver beskyttelse og forbedringer for naturen og dyrelivet.

Lars Brink Thygesen mente, at vi skal have befolkningen til at blive interesserede i området – vi skal fortsætte processen med at få værdisat natur og kultur, da vi derved kan skaffe arbejdspladser.

Kjeld Andreasen pegede på, at vi skal være opmærksomme på, at der skal være plads til alle og at der skal udvikles på ruter og stier.

Hanne Voetmann bakkede op om dette og opfordrede til, at vi får etableret porte og støttepunkter, som skal formidle området.

Janne Liburd repeterede visionen, at Nationalpark Vadehavet skal arbejde på at blive internationalt kendt som et enestående marsk-, geest- og tidevandsområde med værdier i verdensklasse – og at værdiskabelse kan ske på mange niveauer og områder.

Peter Simonsen nævnte, at den tilgang nationalparkerne kommer med til Naturmødet, er en debat med afsæt i den virkelighed vi arbejder i i forhold til love, rammer og økonomi. I 2018 vil der muligvis komme en revision af nationalparkloven og vi skal se på hvad vi har opnået og hvad vi kunne have gjort anderledes, så rammerne optimeres for nationalparkerne. Det er formålet med nationalparkernes deltagelse.

Ud over Life-scenen deltager Nationalpark Vadehavet på Explore-scenen, hvor de 3 nationalparker vil byde ind til debat på baggrund af tre oplæg.

Følgende deltager i Naturmødet 2017:

Lars Brink Thygesen – kører selv
Svend Tougaard – kører selv
Ditte Hviid – kører selv
Susanne Linnert – kører selv
Peter Simonsen – kører selv
John Frikke – kører selv
Hanne Voetmann – fælles transport
Kjeld Andreasen – fælles transport
Janne Liburd – fælles transport
Xenia Salomonsen – fælles transport
Jens Lorenzen – fælles transport
Sara Lindholt – fælles transport
Alette Dyhrfjeld – fælles transport

Sekretariatet organiserer fælles transport og vender tilbage med mødested og -tid mv.

7. Forskningssymposiet 2017 og Nationalpark Vadehavets forskningsudvalg - Orienteringspunkt (20 min.)

Sagsfremstilling:

Den 9.-11. maj 2017 afholdes det 14. internationale videnskabelige vadehavssymposium (ISWSS-14) på Ecco-centeret i Tønder. Symposiet arrangeres af Miljøstyrelsen i samarbejde med Nationalpark Vadehavet og forskningsudvalget er videnskabelig komite. Tønder Kommune er vært for en reception tirsdag aften på Tønder Rådhus.

Det primære formål med ISWSS-14 er at diskutere en trilateral forskningsagenda og platform, som skal præsenteres på ministerkonferencen i Leeuwarden i 2018. Fem arbejdsgrupper har udarbejdet et udkast til forskningsagendaen, og dette vil blive sendt til deltagerne inden symposiet. Desuden vil der på symposiet være enkelte præsentationer og posters om aktuelle forskningsprojekter i vadehavsområdet. Der er pt. 116 tilmeldte deltagere, og tilmeldingsfristen er derfor forlænget til 1. maj.

Mette Guldborg, FIMUS, er udtrådt af Nationalpark Vadehavets forskningsudvalg. I stedet indtræder Flemming Just, Sydvestjyske Museer. Udvalget vælger en ny formand på førstkommende udvalgs møde.

Referat:

Janne Liburd redegjorde for, at Miljøstyrelsen har udarbejdet programmet sammen med Nationalparkens forskningsudvalg og med sekretariatet med på sidelinjen, da Miljøstyrelsen har lagt deres linje for tingene. Der er en ri-

melig tilmelding, men dog under det forventede. Et noget stramt program med mange oplæg og en relativ høj deltagerpris kan være årsagen til færre tilmeldinger.

Bestyrelsen anerkendte den enorme viden der er i forskningsudvalget og drøftede, hvordan forskningsudvalget kan synliggøres og aktiveres endnu bedre i nationalparkens arbejde og indsatser. Forslag var artikler i magasinet, kvalificering af beslutninger samt indlæg på møder og/eller fællesmøder med rådet. Bestyrelsen bad om, at emnet tages op på det kommende bestyrelsesmøde.

Janne Liburd orienterede om, at Mette Guldborg, som har siddet i forskningsudvalget i mange år, har valgt at trække sig. Hun erstattes med stor sandsynlighed af Flemming Just fra Sydvestjyske Museer, som præsenteres for Forskningsudvalget snarest. Janne Liburd takkede for Mette Guldborgs store indsats.

*Sekretariatet havde indstillet at:
- Bestyrelsen tager orienteringen til efterretning.*

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

8. Nyt fra bestyrelse og sekretariat – Orienteringspunkt (40 min)

Kort orientering fra bestyrelse og sekretariat, herunder deltagelse i møder samt presseomtale.

Orientering om:

- Status på partnerprogrammet (partnerkurser) v/Hanne Voetmann
- Status på kunstudvalget (kunstnerophold) v/Marco Brodde
- Status på græsning (forening og fødevarer) v/Kjeld Andreasen
- Status på Nationalparksbiblioteket (udvalgets fremtid) v/Preben Friis-Hauge
- Status på WSB v/Janne Liburd
- Status på Evaluering v/Peter Saabye Simonsen
- Status på Årsrapport 2016 v/Peter Saabye Simonsen

Referat:

Partnerprogrammet:

Hanne Voetmann orienterede om seneste møde i partnerudvalget, hvor der fremkom forslag til aktiviteter, samarbejder og netværksdannelse, øget synlighed samt uddannelse og kvalificering. Der er lavet en liste over mulige tiltag for samarbejde og arrangementer samt forslag til markedsføring. I forhold til uddannelse og kvalificering, vil det komme ind under nationalparkens projekter såsom Oplevelser i Vadehavet – på tur i Verdensarven og Interreg-projekterne.

Partnerdagen havde været en succes – især oplægget om beboerstolthed fik positiv feed-back.

De få partnere der ikke har genansøgt om partnerskab bliver kontaktet og deres skilte fjernes. Partnere der er oplagte produktpartnere, men ikke har søgt om at være det, kontaktes med henblik på at få certificeret deres produkter.

Nye tiltag er ambassadørprogrammet som behandles på det kommende møde.

Kunstudvalget:

Marco Brodde fortalte om Artists in Residence, som sluttede i weekenden i uge 17. I 14 dage har 3 kunstnere boet i et sommerhus på Rømø, som, ligesom den bil de lånte, var sponsoreret af Feriepartner Rømø og Jørgen Hansen biler i Skærbæk. Marco Brodde følte, at kunstudvalget havde valgt rigtigt. De 3 kunstnere havde det rigtige engagement og de var faldet fuldstændig for Vadehavet. Åbent Hus arrangementet var en succes, og selvom de fremmødte kun kunne se fragmenter af produktet, blev det præsenteret rigtig godt og kunstnerne ønsker at præsentere produktet i hele verden.

Susanne Linnet supplerede, at det havde været en stor oplevelse at se resultatet af deres indsats, og ønskede at invitere dem til et arrangement ved Højer og opfordrede til, at andre også inviterer kunstnerne.

Marco orienterede om et nyt tiltag "Kunst, Kultur og Kobbersnepper". Han har haft en dialog med Tønder Kommune om et muligt projekt med udenlandske naturkunstnere, primært englændere, som tager ud som en gruppe, i samarbejde med nationalparker og fonde, og skaber fokus på naturområder. Kunstnerne vil rigtig gerne medvirke og der har været et møde i påsken, hvor man besluttede, at man vil søge om at lave et projekt i Tøndermarskinitiativet. Projektet skal være med til at formidle kvaliteterne i området inden man begynder at udvikle området og håber at projektet kan gennemføres i 2018. Projektet skal kombinere natur og kultur i Tøndermarsken og Vadehavet.

Græsningsudvalget:

Kjeld Andreasen orienterede om græsningsprojektet. Der er udarbejdet vedtægter for foreningen og afholdt stiftende møde i april. Bestyrelsen er nedsat med følgende medlemmer: Kjeld Andreasen, Mikael Nørby-Lassen, Ole Andresen, Peter Sønnichsen og Ole Knudsen og Lars Brink Thygesen er suppleant. Sekretariatet yder sekretariatsbistand. Nationalparkbestyrelsen

bliver herefter koblet af græsningsforeningen. Inder Bjerrum projektet bliver muligvis ikke til noget, men man leder efter et nyt område til indhegning.

Janne Liburd takkede for det store arbejde i græsningsudvalget og opfordrede til, at udvalgets fremtid tages op på det kommende møde.

Skibsudvalget:

Preben Friis-Hauge orienterede om skibet – boet har fået udbetalt sidste rate og byggeriet er nu helt afsluttet. Skibet skal på værft i efteråret, efter sæsonafslutning. GEUS og Københavns Universitet vil gerne bruge skibet til forskning og eventuelle ændringer/tilpasninger til dette formål foretages under værftsopholdet. Der er planlagt udstilling på skibet og der skal købes en let landgangsbro.

Janne Liburd takkede skibsudvalget for deres store arbejde.

Wadden Sea Board:

Janne Liburd orienterede om, at der blev afholdt bestyrelsesmøde i WSB den 24. marts, med afbud fra Miljøstyrelsens repræsentanter. Det betød at Danmark var repræsenteret ved Janne Liburd og Kristina Føns fra Esbjerg Kommune. Janne Liburd gennemgik kort emnerne på mødet som var:

- Partnershipcenteret, som skal stå færdigt i 2020.
- Afslag på olieudvinding i Schleswig Holstein.
- Tilsandede sejlruter i Holland, hvor man ønsker at få viden fra Danmark.
- En stilling i sekretariatet i Wilhelmshaven som danskere opfordres til at søge.
- Trilateralt gåseforvaltningssymposium
- Oversigt over CO2 nedbringende tiltag i de 3 lande – co2 skal nedbringes med 30% jævnfør den ministerielt underskrevne deklARATION.

Bestyrelsen havde en kort drøftelse af WSBs arbejde og kom ind på klimaændringer og sikring af digerne. Kjeld Andreasen fortalte, at digelagene er meget opmærksomme på udfordringen i forhold til digerne, men at det er svært at komme igennem til regionen og kommunerne.

Evaluering:

Peter Simonsen orienterede om evalueringen, som nu er kommet fornuftigt i gang. Sara Lindholt har gennemgået og opsummeret alle projekter over årene – stort arbejde. Nogleinteressenter for nationalparken er kontaktet om deltagelse i interviews. I juni gennemføres borgerkendskabsundersøgelse. Sekretariatet følger det evalueringsdesign bestyrelsen har vedtaget.

Årsrapport 2016:

Peter Simonsen orienterede om, at den færdige rapport ligger på issuu.com og at den printes i et begrænset antal. Det sidste fordi mange gerne vil have den skrevne version.

Bestyrelsen er tilfreds med Årsrapporten.

9. Økonomi - Regnskab 2016 samt Budget 2017 – Orienteringspunkt (15 min.)

Sagsfremstilling:

Nationalparkens budget gennemgås, når Naturstyrelsen udsender obligatoriske bestillinger på budgetopfølgning i marts, juni og september.

Sekretariatet har justeret budgettet og der er foretaget op- og nedjusteringer på flere poster. De væsentligste ændringer på 440043 – Administration, budget og bevilling, der er øget med løn til en udviklingskonsulent i 6 måneder samt 440362 – NPV Oplevelser i Vadehavet – på tur i verdensarven, hvor projektbudgettet er revideret, da de fleste udgifter afholdes af BRE. Desuden er der tilføjet et nyt projekt 440378 – NPV Kystfugle Esbjerg Havn, hvor Esbjerg Havn medfinansierer med 40.000 kr. Nationalparkens andel på 30.000 kr. er taget fra 440320 – NPV Kystfugle. Desuden er 440367 – NPV Afgræsning af Inder Bjerrum v. Ribe tilskud NERV genåbnet. Også timebudgettet er justeret, og hovedparten af den nye udviklingskonsulents timer er fordelt på 440362 – NPV Oplevelser i Vadehavet – på tur i verdensarven og 440377 – NPV Syddanske verdensarvsteder.

Der er i første kvartal forbrugt 13% af budgettet, hvilket er på samme niveau som 2016. I 2017 vil sekretariatet se på hvorfor første kvartal tilsyneladende ikke forbruger de budgetterede midler, så budgettering 2018 præciseres yderligere.

Resumé:

Sekretariatet vil orientere om status i forhold til Budget 2017.

Referat:

Peter Simonsen orienterede om budgettet og fortalte, at han i ledelsesorienteringen havde opridset de få ændringer der har været, og at disse også indgår i sagsfremstillingen. Han supplerede med, at Kystfugleprojektet på Esbjerg havn har fået tilskud fra Esbjerg Havn og tilsagn om tilskud fra 2 virksomheder. Dernæst blev de ændrede budgetposter kort gennemgået. Han kommenterede på, at forbruget år til dato er mindre end forventet, men det bliver udlignet henover året. Sekretariatet vil bore sig ned i hvorfor

der underforbruges i starten af året, så fremtidig budgettering kan præciseres. Dette fordi der, som tidligere nævnt, er stigende krav fra Finansministeriet til, at der ikke overføres midler fra år til år, fra et kvartal til et andet osv.

Peter Simonsen nævnte også, at såfremt Prowad Link og Interreg 5a projekterne går igennem og lægges sammen med de allerede igangsatte projekter, så er nationalparken med i udviklingsprojekter for 55 mio kr., som er igangsat for at understøtte partnerprogrammet. Svar på Prowad Link-ansøgningen vil foreligge i juni.

Sekretariatet havde indstillet at:

- Bestyrelsen tager orienteringen til efterretning.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

10. Studieturen 2017 – Orienteringspunkt (15 min.)

Sagsfremstilling:

Bestyrelsen var fra 17. til 19. marts på studietur til Holland, hvor vi besøgte hollandske kolleger og hørte om organiseringen af den hollandske indsats i forhold til benyttelse og beskyttelse af Vadehavet bredt set, organisering af indsats på Verdensarven, finansiering af aktiviteter mv. Hollænderne havde et bemærkelsesværdigt stort fremmøde af embedsfolk, politikere, erhvervsfolk m.fl. til at orientere og udveksle synspunkter med den danske delegation.

Herudover bød turen under hjemrejsen på et besøg i Wilhelmshaven, hvor sekretariatet (CWSS) fortalte om deres arbejde med det Trilaterale samarbejde og Verdensarven.

Referat:

Bestyrelsen evaluerede turen og roste hollænderne for deres program, som bar præg af det gode samarbejde mellem det danske og hollandske sekretariat.

Bestyrelsen var meget interesseret i de tilskudsmuligheder hollandske landmænd har i forbindelse med landbrugsdrift og hensyn til naturen, her ynglefugle. Sekretariatet sender links og information om de hollandske naturfremmende landbrugsordninger.

Herudover drøftede bestyrelsen tilgangen til naturen og dyrelivet i henholdsvis Danmark og Holland, især muligheden for at bevæge sig rundt på stierne med fugle tæt på. Marco Brodde indskød, at DOF ikke ser stier i fugleområder som et problem, såfremt gæsterne bliver på stierne. Hvis vi

skruer op for naturforvaltningsindsatsen, er det ikke stien der trækker ned. DOF fokuserer på naturkvalitet.

Kjeld Andreasen kvitterede humoristisk for Marco Broddes udmelding.

Sekretariatet nævnte, at Jens Hansen er ved at skrive en opsummering af turen med henvisninger til relevant materiale.

11. Evt. og meddelelser (10 min.)

Referat:

Janne Liburd fortalte, at kobbersnepperne er i Tøndermarsken ved Kobbermølle.

Britt Schak Hansen orienterede om, at Naturfredningsforeningen fejrer 100 året for fredningerne i Danmark.

Janne Liburd orienterede om, at der den 4. maj holdes et UNESCO arrangement på Dragsholm Slot og at danske aktører der har med UNESCO at gøre er inviteret, herunder verdensarv, geoparker, biosfærer. Det er et hel-dagsarrangement hvor Janne Liburd skal holde oplæg om bæredygtig turisme.

Peter Simonsen uddelte analysen fra lejrskoleprojektet samt et eksempel på den ugentlige klumme i Kristeligt Dagblad som skrives af nationalparkerne, hvor denne version er skrevet af Jens Hansen. Kjeld Andreasen roste klummerne og opfordrede til at alle læser dem.

Lars Brink Thygesen udleverede det nyeste eksemplar af Sportsfiskeren.

Janne Liburd sluttede med at referere Klaus Melbyes udtalelse fra rådsmødet: "Det, der er smukt, tager man med sig i hjertet og passer på".